

Reactie van het Koplopersoverleg op het Ontwerp-beleidsprogramma Klimaat

12 juli 2022

Inleiding

In het Klimaatakkoord 2019 is een belangrijke rol weggelegd voor de zes industrieclusters om de uitvoering van het beleid tot een succes te maken. Omdat de reductieopgave te groot is om binnen de poorten van een bedrijf te realiseren is samenwerking tussen bedrijven en sectoren noodzakelijk. De grote industrie wordt hierbij geacht een “koplopersrol” te nemen om de beweging naar een CO₂-neutrale industrie te versnellen. De clusters hebben veel energie gestoken in het inventariseren van de plannen van de bedrijven in hun gebied. Vervolgens zijn op basis van deze clusterplannen samen met de netbeheerders Cluster Energie Strategieën (CES-sen) opgesteld. Een analyse van deze plannen door PBL, RVO en TNO laat zien dat deze plannen ruim 20 Mton CO₂-reductie opleveren (scope 1). Dit is echter alleen mogelijk onder de strikte randvoorwaarde dat de benodigde energie-infrastructuur op tijd zal zijn aangelegd.

Het Koplopersoverleg waardeert het zeer dat het kabinet de gelegenheid geeft om te reageren op het Ontwerp-beleidsprogramma. Omdat onze focus ligt op de uitvoering van de maatregelen voor de industrie beperken wij ons in onze reactie tot enkele hoofdpunten: de verbinding met de maatwerkaanpak en de tijdige beschikbaarheid van energie-infrastructuur en vergunningen. Tot slot vragen wij uw aandacht voor een eerlijke uitvoering van de nationale CO₂-heffing.

Verbinding met maatwerkaanpak

In het Ontwerp-beleidsprogramma wordt bevestigd dat de regionale plannen de basis vormen voor de opgave van de industrie (blz 17). Het kabinet kiest er echter voor vooral in te zetten op een maatwerkaanpak voor de grootste 20 uitstoters. Vanuit het perspectief van de klimaatdoelstelling is dit een logische stap, omdat deze bedrijven nu eenmaal veel CO₂ uitstoten en dus een groot reductiepotentieel vertegenwoordigen. Het Koplopersoverleg is daarom een voorstander van maatwerk. Dit mag echter niet ten koste gaan van de aandacht voor andere bedrijven. De overige bedrijven in een cluster hebben ook een grote economische betekenis. In relatieve zin is de reductieopgave voor hen even groot. Uit het Ontwerp-beleidsprogramma wordt niet duidelijk hoe de overige bedrijven in de clusters gaan profiteren van de maatwerkaanpak, anders dan de uitspraak: “Ik verwacht dat deze afspraken ook positieve effecten hebben op de industrieclusters en mkb-bedrijven.” (Brief van 5/4 jl., Kamerstukken II 29826 nr. 135). Het zou goed zijn als deze verbinding tussen de maatwerkaanpak en de clusters concreter wordt uitgewerkt. Het Koplopersoverleg wil hierbij graag zijn diensten aanbieden.

In dit kader verdient het ook aanbeveling dat kabinet en bedrijfsleven meer samen optrekken bij het tot stand brengen van de financieringsinstrumenten (bijvoorbeeld de inzet rondom Europese fondsen). Bedrijven hebben de intentie om grote investeringsbeslissingen te nemen, maar kijken naar de overheid om risicodekking te geven bij het nemen van relatief premature besluiten. Consistentie van beleid is hierbij van groot belang.

Randvoorwaarde infrastructuur

In het Ontwerp-beleidsprogramma is aangegeven dat de reductieopgave van de industrie is geborgd door de nationale CO₂-heffing. Deze zal worden verhoogd om de kabinetsdoelstelling voor 2030 te realiseren. Tegelijkertijd wordt steeds duidelijker dat deze borging een wassen neus is als de benodigde energie-infrastructuur niet tijdig beschikbaar is. Ondanks alle inzet via PIDI, CES en MIEK laten de plannen van de netbeheerders zien dat veel cruciale (elektrische) infrastructuur niet voor

2030, dus niet op tijd beschikbaar zal zijn. Dat betekent dat bedrijven niet in staat zullen zijn hun plannen uit te voeren. De ambitie van PIDI om het gat tussen de geplande en de gewenste beschikbaarheid te halveren lost dit probleem niet op. Naar onze mening zal met de grootst mogelijke inzet moeten worden gewerkt aan een verdere versnelling in de realisatie van infrastructuur.

De infrastructuur is ook van belang voor de circulaire opgave (scope 3). Bedrijven werken aan vele ontwikkelingen (van duurzame brandstoffen tot circulaire chemie). Ook dit vergt specifieke infrastructurale aanpassingen.

Vergunningverlening

De huidige kaders van vergunningverlening zijn niet toereikend om de benodigde verbouwing van de infrastructuur tijdig te realiseren. Dit probleem speelt naast de infrastructuur ook bij de projecten die de bedrijven zelf moeten uitvoeren. De langdurige procedures, het ontbreken van stikstofruimte en andere vergunningsaspecten belemmeren de voortgang in hoge mate. Een proactieve opstelling en medewerking van de bevoegde autoriteiten is van groot belang voor tijdig slagen.

Hierbij zal ook kritisch naar de wetgeving gekeken moeten worden, want de bestaande kaders zijn niet toereikend voor de verbouwing van Nederland die nodig is.

Consequenties voor de uitvoering van de nationale CO₂-heffing

Het kabinet dient bij de aangekondigde aanscherping van de nationale CO₂-heffing aandacht te besteden aan de reële kans dat een groot aantal bedrijven niet in staat zal zijn tijdig CO₂ te reduceren door oorzaken die buiten hun eigen invloed liggen, zoals het ontbreken van infrastructuur of stikstofruimte. Het zou zeer unfair zijn om in een dergelijke situatie, waar de overheid tekort schiet, bedrijven te bestraffen met een heffing. Bedrijven worden hier afgerekend op een resultaat, terwijl het kabinet zelf niet verder gaat dan een inspanning (blz 19).

Met vriendelijke groet,

Joost van Dijk, cluster Zeeland

Barbara Huneman, Gerrit Jan Koopman, 6^e cluster

Cas König, cluster Noord-Nederland

Alice Krekt, cluster Rotterdam – Moerdijk

Ingrid Post, Cluster Noordzeekanaalgebied

Loek Radix, Cluster Chemelot

Gertjan Lankhorst, voorzitter Koplopersoverleg